

**ANALIZA IMPORTULUI DE CEREALE ȘI PRODUSE
ALE CULTURILOR TEHNICE
ANALYSIS OF IMPORTS OF CEREALS AND PRODUCTS
OF INDUSTRIAL CROPS**

**Elena ȘCERBACOV¹, doctor, conf. univ. inter.,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova**

Importul este definit ca fiind achiziția (cumpărarea) de bunuri și servicii de pe piețele externe de către persoane fizice situate în străinătate.

Lucrarea are drept scop analiza importului de cereale și produse ale culturilor tehnice. În procesul investigației au fost utilizate metodele analizei, sintezei și comparației, iar baza informațională au constituit-o lucrările recente din domeniu, precum și rapoartele statistice ale BNS. Rezultatele obținute arată că importul de cereale a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018. De asemenea importul de semințe și fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale și medicinale, paie și furaje a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 și 2017.

Importul de grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală și produse ale disocierii lor; grăsimi alimentare prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013 și 2014, 2015, 2016 și 2017. De asemenea importul de zahăr și produse zaharoase s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013, 2016, 2017, 2018, iar față de anii 2010, 2014 și 2015 acesta s-a majorat.

Cuvinte cheie: cereale, import, produse ale culturilor tehnice, semințe oleaginoase, fructe oleaginoase, zahăr.

Clasificare JEL: E66, F10, Q00

Import is defined as the acquisition (purchase) of goods and services from foreign markets by individuals located abroad. The paper aims at analyzing the analysis of the import of cereals and products of the industrial crops. The methods of analysis, synthesis and comparison were used in the investigation process, and the recent works in this field, as well as the statistical reports of the NBS formed the informational basis. The obtained results show that the import of cereals increased in 2019 compared to 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 and 2018 years. Also the import of oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous seeds and fruits; medicinal plants, straw and fodder increased in 2019 compared to 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 and 2017 years.

The import of animal or vegetable fats and oils and their cleavage products; processed edible fats; animal or vegetable waxes decreased in 2019 compared to 2011, 2012, 2013 and 2014, 2015, 2016 and 2017 years. Also the import of sugar and sugar confectionery decreased in 2019 compared to 2011, 2012, 2013, 2016, 2017, 2018, and compared to 2010, 2014 and 2015 it increased.

Keywords: cereals, import, products of industrial crops, oil seeds, oleaginous fruits, sugar.

Introducere

Importul este definit ca fiind achiziția (cumpărarea) de bunuri și servicii de pe piețele externe de către persoane fizice situate în străinătate.

Operațiunile de export-import reprezintă forme de realizare a afacerilor internaționale, pe lângă cooperări, alianțe internaționale și investițiile străine [2, pag. 9].

Comerțul exterior agroalimentar este de o importanță majoră pentru Republica Moldova, deoarece capacitatea de cumpărare a pieței interne este limitată. Nivelul redus al comerțului este cauzat de insuficiența tehnologiilor și utilajelor moderne pentru producerea mărfurilor competitive destinate exportului, precum și a investițiilor pentru relansarea economiei naționale. Comerțul exterior al unei țări

¹ © Elena ȘCERBACOV, elenascerbacov@yahoo.com

constituie sursa financiară importantă al economiei. Nivelul de dezvoltare al exportului are influență directă asupra stării financiare a țării, achitarea datoriei externe, ameliorarea situațiilor de criză.

Cunoașterea fenomenelor și elucidarea legăturilor cauzale dintre acestea presupune în sine o analiză minuțioasă. Analiza ca metodă a cunoașterii reprezintă un sistem eficient de diagnoză direcționat spre asigurarea activității unui stat, fiind în legătură directă cu scopurile stabilite [4 , pag. 362]. De regulă, necesitățile consumatorilor sunt fundamentate pe patru elemente logice de bază, și anume:

- *logica funcțională*: consumatorii își construiesc propriile nevoi și exigențe pornind de la o anumită utilitate (destinație în consum) nesatisfăcută pe piață;
- *logica economică*: prin achiziționarea mărfurilor respective, consumatorii doresc să-și satisfacă necesitățile în condițiile eficiente de calitate și preț;
- *logica diferențială*: fiecare consumator trebuie să aibă libertatea de a alege dintre mai multe mărfuri similare oferite pe piață, pe baza unor criterii de diferențiere stabilite de acesta;
- *logica schimbului simbolic*: fiecare marfă achiziționată trebuie să confere consumatorului un anumit statut în societate, o anumită apartenență socială.

Totalitatea bunurilor care se interpun între o nevoie sau o dorință exprimată sau implicită a consumatorilor, pe de o parte, și satisfacția acestora, pe de altă parte, în societatea contemporană ia forma de *marfă*, adică *se concretizează în ceva care rezultă prin transferul de la producător la consumator* (obiect material, substanță, serviciu, idee, informație), *transferul decurge prin intermediul schimbului pe piață contra banilor, concretizarea reprezintă rezultatul posibil a fi obținut la un moment dat, într-un anumit loc și în forma adecvată*, în urma procesului de proiectare, producție și distribuție către consumator, iar *referința comună recunoscută*, care permite perceperea, dimensionarea, clasificarea, manipularea, schimbul și acceptarea mărfii, *este valoarea*.

Marfa, conform abordării merceologiei tradiționale, reprezintă un bun economic mobil destinat schimbului, care îndeplinește anumite cerințe de materialitate și de transferabilitate. Caracterul de materialitate al mărfii constă în identificarea limitelor sau granițelor lucrurilor, ca și a caracteristicilor calitative și cantitative care o fac identificabilă și o disting pe piață. La sfârșitul schimbului, bunul trebuie să garanteze transferabilitatea sa (din mână în mână) și trebuie să aibă o valoare economică [3 , pag. 19-20].

Material și metodă

Analiza cantitativă se realizează pe datele de tip cifric selectate și prelucrate de autor în baza anuarelor statistice ale Republicii Moldova.

Materialul informativ care a stat la baza redactării acestei lucrări cuprinde studii științifice, de referință din literatura internațională și națională. Ca instrumente metodologice sunt folosite analiza și sinteza informațiilor concludente pentru subiectul abordat.

Rezultate și discuții

Grâul este cereala cea mai importantă și planta care ocupă pe glob cele mai întinse suprafețe. Grâul constituie și o foarte bună plantă premurgătoare pentru multe alte culturi, deoarece se recoltează devreme, eliberând terenul repede pentru efectuarea arăturilor de vară. Suprafețele culturilor cerealiere în gospodăriile de toate categoriile sunt prezentate în figura ce urmează.

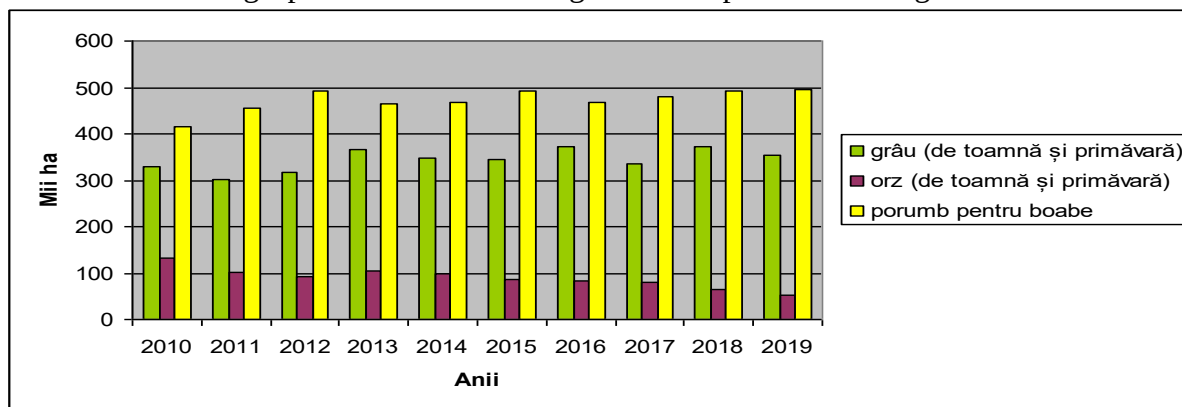

Fig. 1. Suprafețele culturilor cerealiere în gospodăriile de toate categoriile, mii ha [1]

Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Analizînd datele graficului de mai sus putem afirma faptul că suprafața de grâu s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2014 și 2015 respectiv cu 25; 51; 37; 4; 7 și 17 mii ha în mărime absolută sau cu 7,62; 16,89; 11,71; 1,15; 2,02 și 5,06 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2013, 2016 și 2018 aceasta s-a diminuat respectiv cu 14; 18 și 20 mii ha în mărime absolută sau cu 3,81; 4,85 și 5,36 p.p. în mărime relativă.

Agricultorii au optat pentru cultivarea soiurilor de grâu autohtone, cât și pentru cele importate din Ucraina, Rusia și inclusiv soiuri înscrise în cataloagele Uniunii Europene.

Suprafața cultivată cu orz s-a redus în anul 2019 comparativ cu anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 80; 50; 40; 51 și 44 mii ha în mărime absolută sau cu 60,15; 48,54; 43,01; 49,04 și 45,36 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a diminuat respectiv cu 32; 30; 28 și 12 mii ha în mărime absolută sau cu 37,65; 36,14; 34,57 și 18,46 p.p. în mărime relativă.

Suprafața cultivată cu porumb pentru boabe a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 79; 39; 3; 29 și 27 mii ha în mărime absolută sau cu 18,99; 8,55; 0,61; 6,22 și 5,77 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 aceasta a crescut respectiv cu 2; 27; 14 și 4 mii ha în mărime absolută sau cu 0,41; 5,77; 2,91 și 0,81 p.p. în mărime relativă.

Republica Moldova este cunoscută drept o țară agricolă, culturile cerealiere fiind considerate „mâna de aur”. Totuși, consumul de cereale este asigurat și de importuri.

În figura următoare sunt prezentate suprafețele culturilor tehnice.

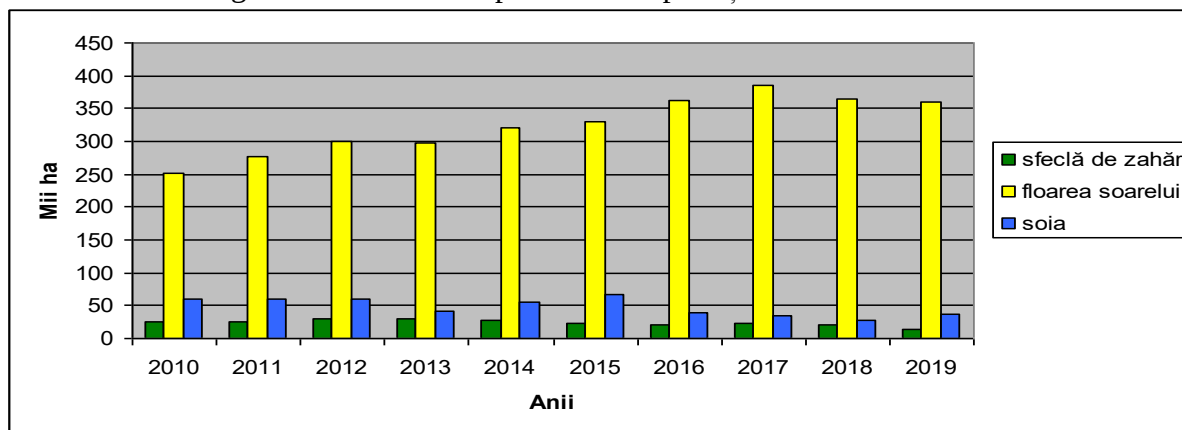

Fig. 2 Suprafețele culturilor tehnice în gospodăriile de toate categoriile, mii ha
Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Analizînd datele graficului de mai sus putem afirma faptul că suprafața de sfeclă de zahăr s-a redus în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 11; 10; 16; 14 și 13 mii ha în mărime absolută sau cu 42,31; 40,00; 51,61; 48,28 și 46,43 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a diminuat respectiv cu 7; 6; 9 și 5 mii ha în mărime absolută sau cu 31,82; 28,57; 37,50 și 25,00 p.p. în mărime relativă.

Suprafața cultivată cu floarea-soarelui s-a majorat în anul 2019 comparativ cu anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2015 respectiv cu 107; 82; 60; 61; 39 și 29 mii ha în mărime absolută sau cu 42,46; 29,60; 20,07; 20,47; 12,19 și 8,79 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus respectiv cu 3; 26 și 5 mii ha în mărime absolută sau cu 0,83; 6,75 și 1,37 p.p. în mărime relativă.

Suprafața cultivată cu soia s-a redus în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2016 respectiv cu 21; 21; 22; 4; 17; 30 și 2 mii ha în mărime absolută sau cu 35,59; 35,59; 36,67; 9,52; 30,91; 44,12 și 5,00 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2017 și 2018 aceasta s-a majorat respectiv cu 4 și 10 mii ha în mărime absolută sau cu 11,76 și 35,71 p.p. în mărime relativă.

Cauzele care au condus la reducerea suprafețelor de soia au fost:

-încălcarea disciplinei tehnologice la cultivarea acestei culturi, inclusiv: amplasarea soiei după premergători neprielnici, efectuarea semănatului în termeni târzii, fertilizarea insuficientă, lipsa

unor măsuri eficiente de combatere a buruienilor, pierderile de roadă la recoltare cu combine moral și fizic uzate (până la 15-20 la sută);

-neacordarea unei atenții suficiente prelucrării materiei prime și utilizării produselor procesate pentru obținerea unui sortiment larg de produse alimentare.

Condițiile naturale de sol și climă, regimurile de căldură și lumină din toate zonele Moldovei sunt prielnice pentru cultivarea soiei. Un factor limitativ la obținerea recoltei de soia îl constituie umiditatea solului, îndeosebi în perioada înfloririi, formării și umplerii boabelor. Experiențele efectuate pe parcursul mai multor ani și practica de producție demonstrează că zonele de nord și centru ale republicii sunt destul de favorabile pentru cultivarea soiei și obținerea recoltelor înalte pe terenuri neirigate.

În continuare este prezentat graficul producției la hectar de culturi cerealiere.

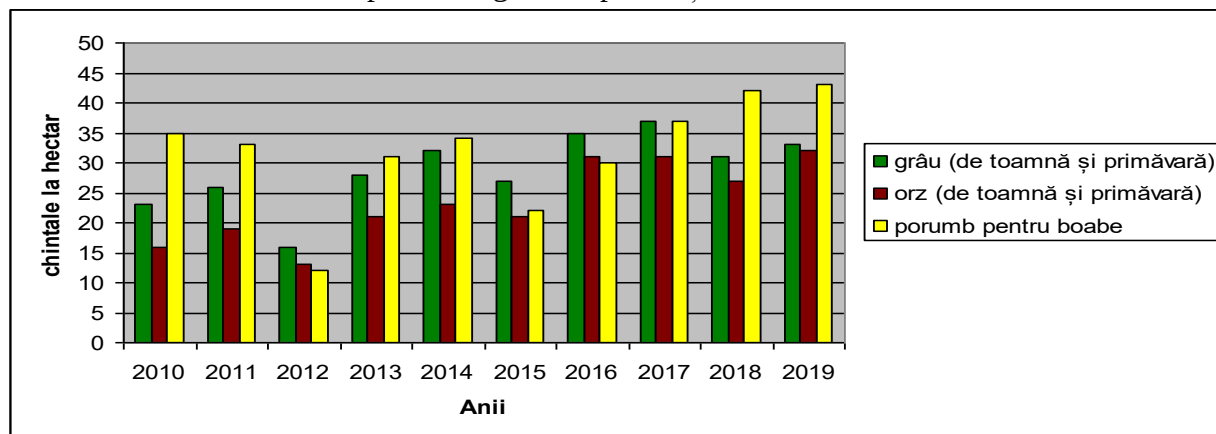

Fig. 3. Rода medie la hectar a culturilor cerealiere în gospodăriile de toate categoriile, chintale la ha

Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Din datele graficului de mai sus reiese faptul că roada medie de grâu la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 și 2018 respectiv cu 10; 7; 17; 5; 1; 6 și 2 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 43,48; 26,92 p.p.; de 2,06 ori și cu 17,86; 3,13; 22,22 și 6,45 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2016 și 2017 mărimea acestui indicator s-a diminuat respectiv cu 2 și 4 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 5,71 și 10,81 p.p. în mărime relativă.

Nu doar culturile cerealiere, dar toată agricultura din Republica Moldova resimte puternic impactul perioadelor secetoase. Sistemul centralizat de irigare a fost distrus aproape că în totalitate.

La începutul anilor '90 ai secolului trecut, în Republica Moldova erau irigate aproximativ 300 de mii de hectare. La ora actuală, suprafață irigată este de doar aproximativ 4.000 de hectare.

În cadrul Programului „Pământ”, suprafețele agricole au fost împărțite în loturi mici, astfel încât sistemele de irigare cu rază mare de acțiune nu mai trebuiau nimănui. O parte a lor a fost demontată și dată la fier vechi, iar utilizarea sistemelor care s-au mai păstrat a devenit nerentabilă.

Sistemele de irigare din perioada sovietică erau depășite și moral, și fizic. Atât doar că acele instalații au fost distruse rapid, iar altele noi așa și nu au fost construite.

- Rода medie de orz la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 16; 13; 19; 11 și 9 chintale la hectar în mărime absolută sau de 2,00 ori; cu 68,42 p.p.; de 2,46 ori și cu 52,38 și 39,13 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 mărimea acestui indicator a crescut respectiv cu 11; 1; 1 și 5 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 52,38; 3,23; 3,23 și 18,52 p.p. în mărime relativă.

De asemenea a crescut și roada medie la hectar de porumb pentru boabe în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 8; 10; 31; 12 și 9 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 22,86; 30,30 p.p.; de 3,58 ori și cu 38,71 și 26,47 p.p. în mărime relativă, iar comparativ cu anii 2015, 2016, 2017 și 2018 acest indicator a sporit respectiv cu 21; 13; 6 și 1 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 95,45; 43,33; 16,22 și 2,38 p.p. în mărime relativă.

Mai jos este prezentat graficul producției la hectar de culturi tehnice.

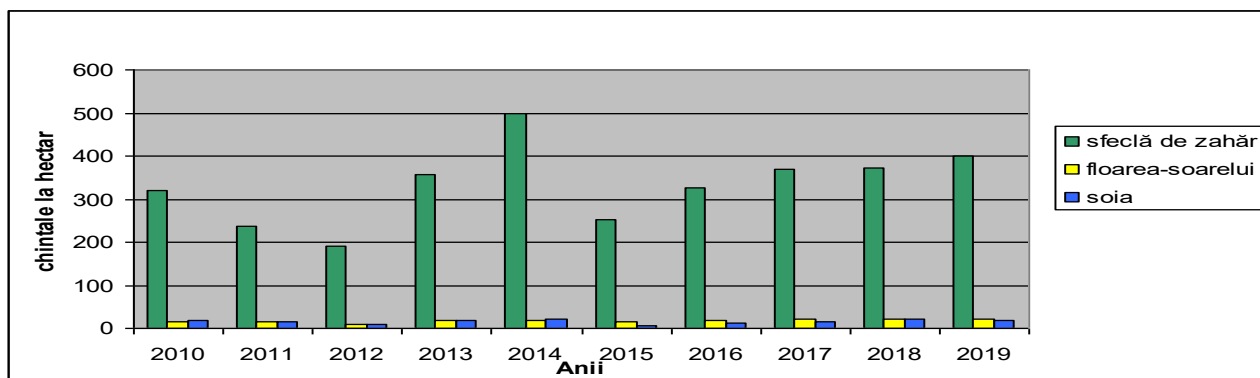

Fig. 4. Rosta medie la hectar a culturilor tehnice în gospodăriile de toate categoriile, chintale la ha

Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Analizând datele graficului de mai sus observăm faptul că roada medie de sfeclă de zahăr la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2015 respectiv cu 80; 163; 208; 44 și 147 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 25,00; 68,78 p.p.; de 2,08 ori; cu 12,36 și 58,10 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 mărimea acestui indicator a sporit respectiv cu 74; 30 și 27 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 22,70; 8,11 și 7,24 p.p. în mărime relativă.

- De asemenea a crescut și roada medie la hectar de floarea soarelui în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 8; 7; 13; 5 și 5 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 53,33; 43,75 p.p.; de 2,30 ori; cu 27,78 și 27,78 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 mărimea acestui indicator a crescut respectiv cu 8; 4; 2 și 1 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 53,33; 21,05; 9,52 și 4,55 p.p. în mărime relativă.

Rosta medie la hectar de soia a crescut în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2015, 2016 și 2017 respectiv cu 3; 8; 10; 5 și 3 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 21,43; 88,89 p.p.; de 2,43 ori; cu 41,67 și 21,43 p.p. în mărime relativă, iar comparativ cu anii 2010, 2014 și 2018 acest indicator s-a redus respectiv cu 2; 4 și 4 chintale la hectar în mărime absolută sau cu 10,53; 19,05 și 19,05 p.p. în mărime relativă.

În continuare este prezentat graficul producției de culturi cerealiere.

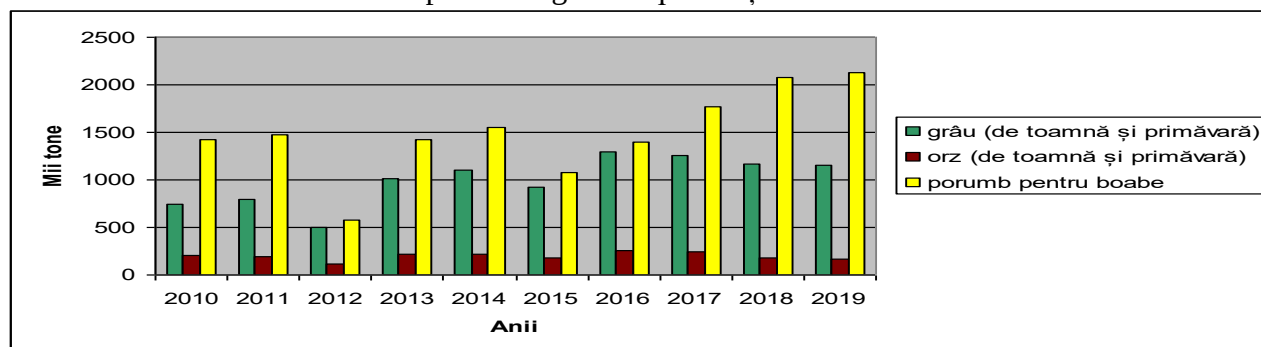

Fig. 5. Producția culturilor cerealiere în gospodăriile de toate categoriile, mii tone

Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Analizând datele graficului de mai sus putem afirma faptul că producția de grâu s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2015 respectiv cu 404; 353; 653; 139; 46 și 226 mii tone în mărime absolută sau cu 54,30; 44,40 p.p.; de 2,32 ori; cu 13,78; 4,17 și 24,51 p.p. mărime relativă, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus respectiv cu 145; 103 și 15 mii tone în mărime absolută sau cu 11,21; 8,23 și 1,29 p.p. în mărime relativă.

Recolta de grâu obținută în 2019 este suficientă pentru a asigura securitatea alimentară a țării, cantitatea necesară fiind de 330-350 mii tone.

Din cauza reducerii suprafeței de orz, producția de orz s-a diminuat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2013, 2014 și 2015 respectiv cu 40; 26; 51; 53 și 11 mii tone în mărime absolută sau cu 19,23; 13,40; 23,29; 23,98 și 6,15 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus respectiv cu 88; 81 și 7 mii tone în mărime absolută sau cu 34,38; 32,53 și 4,00 p.p. în mărime relativă.

Producția de porumb pentru boabe s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 710; 662; 1558; 711 și 574 mii tone în mărime absolută sau cu 50,00; 45,10 p.p.; de 2,72 ori; cu 50,11 și 36,89 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 aceasta a crescut respectiv cu 1053; 738; 357 și 56 mii tone în mărime absolută sau cu 97,77; 53,02; 20,14 și 2,70 p.p. în mărime relativă. Această majorare se datorează creșterii suprafeței cultivate și a producției medii la hectar a acestei culturi.

În graficul următor este prezentată producția de culturi tehnice.

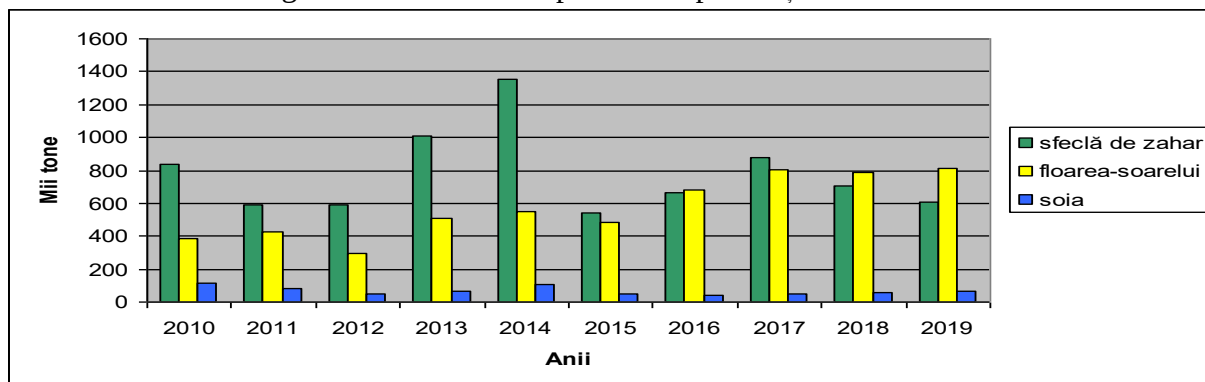

Fig. 6. Producția culturilor tehnice în gospodăriile de toate categoriile, mii tone

Sursa: elaborată de autor în baza [1]

Analizând datele graficului de mai sus putem afirma faptul că producția de sfeclă pentru zahăr s-a majorat în anul 2019 față de anii 2011, 2012 și 2015 respectiv cu 18; 20 și 69 mii tone în mărime absolută sau cu 3,06; 3,41 și 12,83 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2010, 2013, 2014, 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus respectiv cu 231; 402; 749; 58; 269 și 100 mii tone în mărime absolută sau cu 27,57; 39,84; 55,24; 8,72; 30,71 și 14,14 p.p. în mărime relativă.

Potrivit reprezentanților companiilor producătoare de zahăr, dinamica negativă a producției în industrie este cauzată de motive de nivel european și național. Așadar, din cauza eliminării cotelor pentru producția de zahăr în Uniunea Europeană, în ultimii ani, pe piața europeană există o ofertă în exces a acestui produs și o reducere semnificativă a prețurilor. Acest lucru a condus la o reducere a ofertei de zahăr din Moldova în cadrul cotelor euro preferențiale. Mai mult, din cauza lipsei subvențiilor și a celui mai mare preț pentru sfecla de zahăr din Moldova (în comparație cu alte țări din regiune), competitivitatea zahărului intern pe piața europeană este foarte problematică.

Reprezentantul companiei „Sudzucker Moldova” a declarat că întreprinderea a intrat în 2019 cu stocuri record de sfeclă de zahăr. Stocurile au fost formate din cauza scăderii dramatice a vânzărilor de zahăr pe piața internă și lipsei piețelor reale de export. Acesta a menționat că, din cauza exodului populației, scade nivelul de consum al zahărului sau produselor zaharoase pe piața internă. De asemenea, prețul la zahăr a scăzut sub nivelul costului, deja al doilea an consecutiv, pentru că, spune el, se aduce zahăr pe import, inclusiv ilegal. Dânsul presupune că o mare parte din zahăr vine în țară prin contrabandă, fiind comercializat în mod special la piețele din regiuni, de deținătorii de patentă.

În context, producătorii de zahăr au cerut interzicerea comercializării produselor alimentare de deținătorii de patente, deoarece aceștia „pot comercializa orice produs fără certificate de proveniență dubioasă”.

În prezent, în Moldova mai funcționează doar trei fabrici de zahăr, două din care aparțin Sudzucker Moldova, cu capital german, iar una companiei Moldova-Zahar, cu capital polonez. Alte opt fabrici stau închise sau au fost distruse.

Industria zahărului este strâns legată de cea a petrolului, deoarece trestia de zahăr este folosită nu numai în industria alimentară. Acesta este utilizat la producerea unuia dintre tipurile de combustibili lichizi - bioetanolul. Cu toate acestea, scăderea prețurilor la petrol, sistarea zborurilor

între țări și întreruperile în circulația transportului public din cauza pandemiei coronavirusului au dus la reducerea producției de combustibil. În consecință, există o scădere a achizițiilor de trestie la scară industrială pe piața mondială a zahărului. Restricțiile privind circulația vehiculelor au afectat și vânzarea zahărului de sfeclă, care este produs în CSI. În primăvara anului 2020 au fost întârzieri în furnizarea de produse zaharoase în țările CSI. Cu probleme grave s-au confruntat și fabricile de zahăr. După cum a explicat directorul executiv al Asociației Eurasiatice de zahăr, Andrei Bodin, sezonul în industria zahărului durează din august până în iulie. Prin urmare, vara fabricile de zahăr din CSI sunt de obicei vizitate de specialiști străini - efectuează amortizarea echipamentelor. În acest an, din cauza închiderii frontierelor, nu a fost posibilă organizarea deplasării acestora.

Datorită creșterii producției medii la hectar de floarea soarelui, producția de acesteia a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 429; 384; 515; 306 și 263 mii tone în mărime absolută sau de 2,12v ori; cu 89,93 p.p.; de 2 74 ori; cu 60,59 și 47,99 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 aceasta a sporit respectiv cu 326; 134; 7 și 22 mii tone în mărime absolută sau cu 67,22; 19,79; 0,87 și 2,79 p.p. în mărime relativă.

Producția la hectar de semințe de floarea-soarelui s-a majorat datorită atât unor tehnologii mai performante și semințelor de calitate folosite de agricultori, dar și ca urmare a combaterii economiei tenebre.

Top 5 Motive pentru cultivarea florei-soarelui:

- floarea-soarelui are o rentabilitate excelentă a investițiilor;
- costuri reduse de inițiere – Floarea-soarelui poate folosi nutrienții din profunzimea solului decât culturile mai înrădăcinate;
- rotația culturilor – Reduce presiunea de infestare la boli, insecte prin includerea în rotație a floarei soarelui;
- condiții de secetă – În condiții de secetă, produțiile la floarea-soarelui depășesc adesea alte culturi, floarea soarelui fiind mai bine înrădăcinată
- structura solului – floarea-soarelui este foarte bună pentru sol. Sistemul radicular crește conținutul organic al solului și capacitatea de menținere a apei

Creșterea randamentului de floarea-soarelui în țara noastră pe o perioadă de 10 ani este substanțială, de 200%. Creșterea randamentelor în ultimii ani poate fi atribuită și îmbunătățirii creșterii și dezvoltării în domeniul ameliorării plantelor și al geneticii, ajutând agricultorii să cultive semințe mai multe și de calitate mai bună pe terenurile lor.

Producția de soia s-a majorat în anul 2019 față de anii 2012, 2015, 2016, 2017 și 2018 datorită creșterii producției medii la hectar respectiv cu 16; 16; 22; 17 și 6 mii tone în mărime absolută sau cu 33,33; 33,33; 52,38; 36,17 și 10,34 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2010, 2011, 2013 și 2014 aceasta s-a redus respectiv cu 47; 15; 2 și 45 mii tone în mărime absolută sau cu 42,34; 18,99; 3,03 și 41,28 p.p. în mărime relativă.

Importul de cereale este redat în graficul următor.

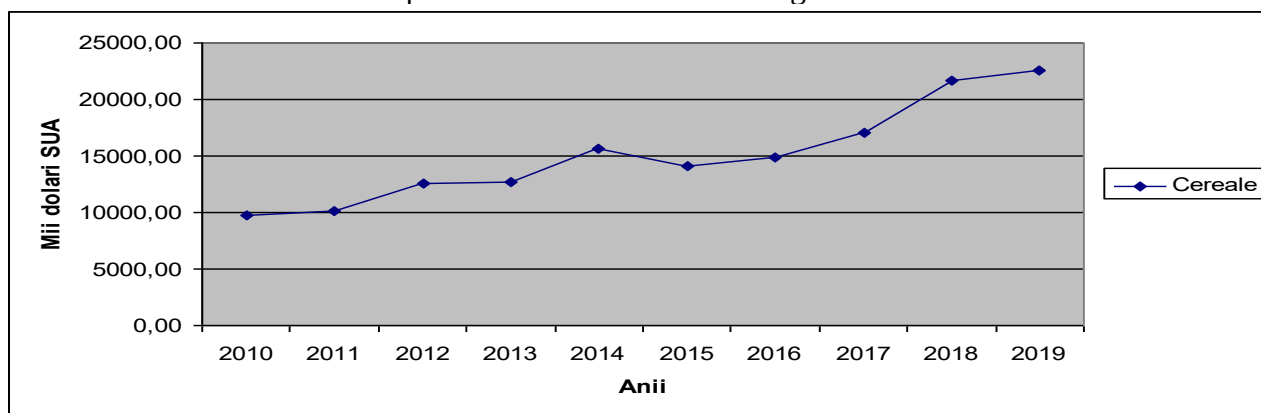

Fig. 7 Importul de cereale, mii dolari SUA

Sursa: elaborată de autor în baza [5]

Importul de cereale a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 12853,99; 12480,49; 9999,99; 9887,79 și 6935,39 mii dolari SUA în mărime absolută sau de 2,32 ori; de 2,24 ori; cu 79,57; 77,98 și 44,37 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016, 2017 și 2018 acesta a crescut respectiv cu 8519,89; 7680,97; 5577,04 și 856,41 mii dolari SUA sau cu 60,65; 51,60; 32,82 și 3,94 p.p. în mărime relativă. Moldova a început să importe masiv cereale. De la începutul anului 2020, în țară a ajuns de peste șase ori mai mult porumb și de aproximativ trei ori mai mult grâu față de 10 luni ale anului trecut. Autoritățile de la Chișinău susțin că importurile au fost făcute în special de companiile producătoare de alcool etilic, care produc și soluții dezinfectante, așa că nu prea am avea motive de îngrijorare. Securitatea alimentară a țării nu este în pericol și este asigurată din contul rezervelor de stat de grâu și porumb, spun oficialii.

În majoritatea cazurilor au fost importate porumb și grâu furajer. Importurile s-au petrecut din România, Ucraina și Serbia. În jur de 1000 de tone au fost destinate pentru alimentație-porumb și grâu-900 de tone.

Potrivit reprezentanților Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aproape toată cantitatea de cereale a fost importată de către companiile de producere a alcoolului etilic și este folosită ca materie primă pentru fabricarea soluțiilor antiseptice și antibacteriene. Cererea pentru dezinfectanți a crescut de la începutul pandemiei de COVID-19. Un alt factor ar fi recolta extrem de mică de grâu și porumb, cauzată de seceta ce a lovit țara. Președintele Asociației producătorilor de cereale, Nicanor Buzovoi, susține că în prezent Moldova are deficit de cereale.

România a sistat exportul de produse agroalimentare în 2019, precum grâu, orz, ovăz, porumb, orez, făină de grâu, soia, ulei de semințe și zahăr, către țările din afara Uniunii Europene. Măsura ne-ar putea afecta și pe noi, întrucât România este una dintre principalele țări de unde ne vin cele mai mari exporturi.

În următorul grafic este prezentat importul de produse ale culturilor tehnice.

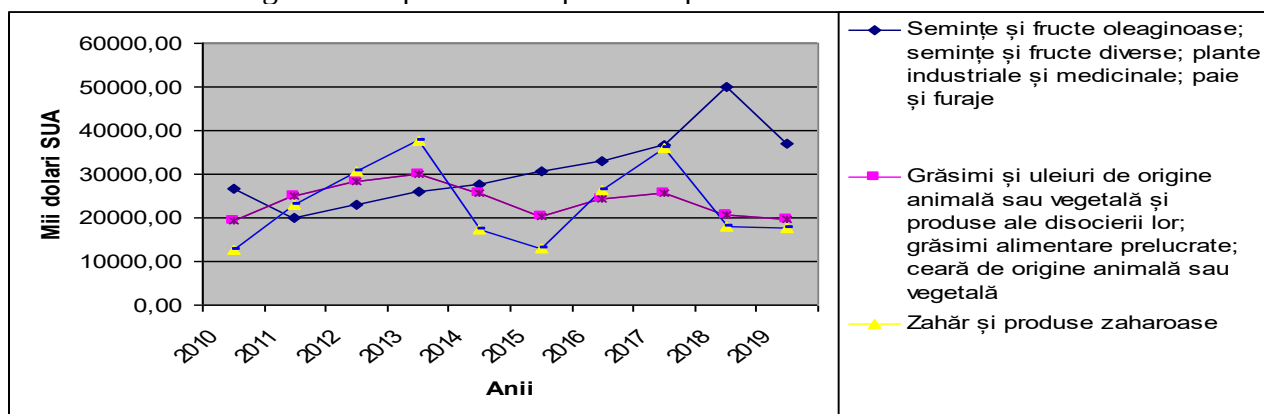

Fig. 8 Importul de produse ale culturilor tehnice

Sursa: elaborată de autor în baza [5]

Din datele graficului de mai sus reiese faptul că importul de semințe și fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale și medicinale, paie și furaje a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 10554,19; 17196,39; 14238,49; 10997,79 și 9439,89 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 39,67; 86,14; 62,12; 42,04 și 34,06 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016 și 2017 acesta a crescut respectiv cu 6533,39; 4017,83 și 427,31 mii dolari SUA sau cu 21,33; 12,12 și 1,16 p.p. în mărime relativă.

Importul de grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală și produse ale disocierii lor; grăsimi alimentare prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 5311,82; 8629,22; 10269,82 și 5832,02 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 21,20; 30,41; 34,21 și 22,80 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015, 2016 și 2017 acesta s-a diminuat respectiv cu 541,72; 4660,62; 5987,68 și 969,00 mii dolari SUA sau cu 2,67; 19,09; 23,27 și 4,68 p.p. în mărime relativă.

Republica Moldova importă anual mii de tone de ulei de palmier, folosite ulterior de producătorii autohtoni în prepararea unor produse alimentare. În timp ce cantitatea uleiului de palmier utilizată în pregătirea torturilor, bomboanelor și altor produse de patiserie și panificație este

mai mare în raport cu alte tipuri de uleiuri, de cele mai multe ori, agenții economici nu specifică pe ambalaj ce fel de ulei este utilizat, indicând doar „ulei vegetal”, iar în cazul celor care indică – nu se specifică dacă uleiul de palmier este din fruct, sau din sămburi, ultimul având un impact nociv asupra sănătății.

Importul de zahăr și produse zaharoase s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013, 2016, 2017 și 2018 respectiv cu 5216,43; 12984,23; 19883,43; 8466,92; 18083,32 și 354,56 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 22,67; 42,18; 52,77; 32,24; 50,40 și 1,95 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2010, 2014 și 2015 acesta s-a majorat respectiv cu 5258,17; 295,17 și 4732,17 mii dolari SUA sau cu 41,94; 1,69 și 36,23 p.p. în mărime relativă.

Producătorii consideră necesară reducerea sau chiar stoparea importului de zahăr. În același timp se cere și modificarea Legii cu privire la patenta de întreprinzător. Astfel de declarații au fost făcute în cadrul întrevederii dintre reprezentanții producătorilor de zahăr și cei ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Pe parcursul ultimilor ani, importul de zahăr a înregistrat o evoluție - în total, în Republica Moldova se importă peste 20 de mii de tone, majoritatea din România, Ucraina, Polonia și alte țări. Totodată, evoluțiile pozitive ale unor importuri au fost determinate de necesitățile de dezvoltare ale sectoarelor fitotehnic și zootehnic, importul de semințe de floarea soarelui și porumb fiind destinate însămânțării, iar cel de ouă de pasăre pentru fecundare). Toate acestea indică inconsistența argumentelor existente în favoarea teoriei invaziei produselor europene.

Coronavirusul a determinat schimbarea consumului zilnic de zahăr. Kirill Matrenicev, economist al Organizației Internaționale a Zahărului, a ajuns la această concluzie. Dacă înainte de pandemie oamenii cumpărau produse care conțin zahăr în principal în locuri publice, atunci după închiderea cafenelelor și a restaurantelor, cererea de cafea și deserturi a scăzut brusc.

”Observăm o scădere globală a tempoului comerțului cu zahăr în sectorul en-gros. Din această cauză, stocurile de zahăr la începutul sezonului de producție sunt la niveluri istorice maxime”, a adăugat Andrei Bodin.

Potrivit acestuia, în comparație cu sezonul trecut, rezerva de zahăr în țările CSI a crescut cu 18%. În același timp, Kirill Matrenicev a menționat că nu toate sectoarele care folosesc zahăr au o dinamică negativă. Regimul de autoizolare a dus la majorarea volumului de vânzări a copturilor. „Oamenii se plictisesc și cumpără mai multe produse de patiserie”, a spus el. ”Carantina a devenit o precondiție pentru majorarea consumului unor tipuri de dulciuri”.

Andrei Bodin consideră că țările din cadrul CSI afectate de criza provocată de coronavirus sunt ajutate de guvernele locale. ”Țările CSI încearcă să reglementeze piețele interne la nivel național. De exemplu, guvernul uzbek a introdus o taxă de acciză pe importurile de zahăr alb în ianuarie, dar a anulat-o în aprilie până la 31 decembrie a acestui an, ca parte a unui pachet pentru susținerea economiei în perioada de pandemie”, a declarat acesta.

În noul sezon, experții din industria zahărului prezic o scădere a volumului producției până la 23%, cu cele mai mari reduceri preconizate în Azerbaidjan, Belarus, Kazahstan, Kirgîzstan, Moldova, Rusia și Turkmenistan. În plus, participanții la conferință prognozează oprirea a patru fabrici de zahăr din Rusia. De asemenea, două fabrici din Uzbekistan și câte una din Moldova și Kirgîzstan vor fi închise temporar.

Dar suspendarea activității întreprinderilor nu este o problemă fatală, spune Andrei Bodin. ”Totul depinde de cerere”, afirmă el. ”Consumul de zahăr revine deja la normal, iar echipamentele moderne permit închiderea instalațiilor pentru o perioadă. După cum arată experiența unor țări, fabricile au fost închise timp de doi ani, după care au început să funcționeze din nou în regim normal”.

Concluzii

Suprafața de grâu s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2014 și 2015, iar față de anii 2013, 2016 și 2018 aceasta s-a diminuat. Agricultorii au optat pentru cultivarea soiurilor de grâu autohtone, cât și pentru cele importate din Ucraina, Rusia și inclusiv soiuri înscrise în cataloagele Uniunii Europene.

Suprafața cultivată cu orz s-a redus în anul 2019 comparativ cu anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018, iar suprafața cultivată cu porumb pentru boabe a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018.

Republica Moldova este cunoscută drept o țară agricolă, culturile cerealiere fiind considerate „mâna de aur”. Totuși, consumul de cereale este asigurat și de importuri.

Suprafața de sfeclă de zahăr s-a redus în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018.

Suprafața cultivată cu floarea-soarelui s-a majorat în anul 2019 comparativ cu anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus, iar cea cultivată cu soia s-a redus în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 și 2016, iar față de anii 2017 și 2018 aceasta s-a majorat.

Roadă medie de grâu la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 și 2018, iar față de anii 2016 și 2017 mărimea acestui indicator s-a diminuat.

Sistemele de irigare din perioada sovietică erau depășite și moral, și fizic. Atât doar că acele instalații au fost distruse rapid, iar altele noi așa și nu au fost construite.

Roadă medie de orz la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018. De asemenea a crescut și roadă medie la hectar de porumb pentru boabe în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018.

Roadă medie de sfeclă de zahăr la hectar s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017 și 2018. De asemenea a crescut și roadă medie la hectar de floarea soarelui în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018.

Roadă medie la hectar de soia a crescut în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2015, 2016 și 2017, iar comparativ cu anii 2010, 2014 și 2018 acest indicator s-a diminuat.

Producția de grâu s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2015, iar față de anii 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus. Recolta de grâu obținută în 2019 este suficientă pentru a asigura securitatea alimentară a țării, cantitatea necesară fiind de 330-350 mii tone.

Din cauza reducerii suprafeței de orz, producția de orz s-a diminuat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2013, 2014 și 2015, 2016, 2017 și 2018.

Producția de porumb pentru boabe s-a majorat în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018. Această majorare se datorează creșterii suprafeței cultivate și a producției medii la hectar a acestei culturi.

Producția de sfeclă pentru zahăr s-a majorat în anul 2019 față de anii 2011, 2012 și 2015, iar față de anii 2010, 2013, 2014, 2016, 2017 și 2018 aceasta s-a redus.

Din cauza eliminării cotelor pentru producția de zahăr în Uniunea Europeană, în ultimii ani, pe piața europeană există o ofertă în exces a acestui produs și o reducere semnificativă a prețurilor.

În prezent, în Moldova mai funcționează doar trei fabrici de zahăr, două din care aparțin Sudzucker Moldova, cu capital german, iar una companiei Moldova-Zahar, cu capital polonez. Alte opt fabrici stau închise sau au fost distruse.

Datorită creșterii producției medii la hectar de floarea soarelui, producția acesteia a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018. Producția la hectar de semințe de floarea-soarelui s-a majorat datorită atât unor tehnologii mai performante și semințelor de calitate folosite de agricultori, dar și ca urmare a combaterii economiei tenebre.

Producția de soia s-a majorat în anul 2019 față de anii 2012, 2015, 2016, 2017 și 2018 datorită creșterii producției medii la hectar, iar față de anii 2010, 2011, 2013 și 2014 aceasta s-a redus.

Importul de cereale a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 și 2018.

Importul de semințe și fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale și medicinale, paie și furaje a crescut în anul 2019 față de anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 și 2017. Importul de grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală și produse ale disocierii lor; grăsimi alimentare prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013 și 2014, 2015, 2016 și 2017.

Importul de zahăr și produse zaharoase s-a redus în anul 2019 față de anii 2011, 2012, 2013, 2016, 2017, 2018, iar față de anii 2010, 2014 și 2015 acesta s-a majorat.

Bibliografie

1. Anuarul statistic ediția 2020. 473 pag.
2. BELU, Gabriela. *Practica operațiunilor de export-import*. Edit. ASE, București, 2017, 235 pag. ISBN 978-606-34-0155-8
3. DIMA, Dumitru, PAMFILIE, Rodica, PROCOPIE, Roxana, PĂUNESCU, Carmen. *Merceologia și expertiza mărfurilor alimentare de export-import*. Edit. ASE, București, 2004, 324 pag. ISBN 973-594-488- X
4. Simpozionul internațional. Integrarea europeană și competitivitatea economică, 23-24 septembrie 2004, vol I, Chișinău 2004, Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei Române; Academia de Studii Economice din București; Institutul de Cercetări Economice al Academiei de Științe a Moldovei, Edit ASEM, Chișinău, 2004, 371 pag. ISBN 9975-75-260-8
5. importul
https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__21%20EXT__EXT010__serii%20anuale/EXT010400.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774